

Beredskabsplan vedr. seksuelt misbrug/vold mod børn

Medarbejdere i skoler, dag- og døgninstitutioner
samt medarbejdere i kommunens øvrige tilbud til børn og unge.
Planen henvender sig til medarbejdere i Lejre Kommune, der får mistanke om børn,
som udsættes for vold og/eller seksuelle overgreb.

Drøft sagen med leder

**Hvis mistanke/viden retter sig mod
en ansat i dag- eller døgntilbud så rettes
henvendelse til nærmeste Centerchef**

**Hvis mistanke mod en
eller begge forældre**

**Sagen må IKKE drøftes
med forældrene**

Forældre skal ikke orienteres om
underretning

**HUSK du skal altid søge råd og vejledning i
Børn og Ungerådgivningen/Frontteamet**
Mail: CBUFFrontteam@lejre.dk

I ALLE tilfælde SKAL der rettes henvendelse til Frontteamet. Frontteamet i Lejre er bl.a. oprettet med det formål at koordinere hjælp til børn udsat for vold og/eller seksuelle overgreb og. Børn og Ungerådgivningen/frontteamet har ansvaret for at hjælpe børn og unge i udsatte positioner, der har behov for hjælp og støtte. I Lejre skal støtten gives tidligt, forebyggende og sammenhængende i et tæt samarbejde mellem det specialiserede område og det almene. Støtte efter serviceloven skal gives ud fra et systematisk sagsbehandlingsarbejde, der tager afsæt i loven, bedste viden og metoder, der virker, og ikke mindst et samarbejde mellem fagpersoner, så der skabes synlige resultater for børn og unge i udsatte positioner. er en del af den samlede opgave om at sikre alle børn og unge progression i læring og trivsel, og skal være med til at sikre at der arbejdes tværprofessionelt – også på tværs af aldersgrupperinger.

I konkrete sager hjælper Frontteamet

- med afklaring af mistankegrundlag
- til at lægge strategi for videre indsats

Frontteamets sammensætning:

- 2 socialrådgivere, Marianne Elbæk Hansen og Camilla Hedegaard Hansen
- Teamkoordinator, Monika Jacobsen
- Leder af Familierådgivningen. Pia Fussing Nielsen

**Hvis mistanke mod en
anden end forældre
(evt. et andet barn)**

**Overvej i hvilket
omfang
forældregruppen skal
inddrages og hvornår**

Politianmeldelse

**Mundtlig og skriftlig
underretning til
Børn og Ungerådgivningen**

**Videre samarbejde i teamet
omkring barnet, der skal
arbejde videre med sagen**

Kontaktpersoner:

Ledelse i BUR
Afdelingsleder
Pia Fussing Nielsen, tlf: 29373516

Team koordinator
Monika Jacobsen, tlf: 30681605

Kontaktpersoner

Frontteamet
Marianne Elbæk Hansen, tlf. 61 19 48 35
Camilla Hedegaard Hansen, tlf. 61183790

Kontaktpersoner

Den Sociale Døgnvagt:
Kontaktes via politiet udenfor
Rådhusets åbningstid.
Midt- og Vestsjællands Politi i
Roskilde:

Indholdsfortegnelse

Afsnit 1 - Vidensgrundlag

Lovgrundlag for Overgrebspakken

Definitioner og begreber

Reaktioner hos børn udsat for vold eller seksuelt overgreb

Eksempler på børns signaler

Afsnit 2 - Handleguide for professionelle ikke myndighedspersoner

Tjekliste ved mistanke om vold og seksuelle overgreb

Lovgrundlag

1. Børn skal altid høres og beskyttes, når der er mistanke om overgreb

- Børnesamtalen gennemføres som led i den børnefaglige undersøgelse (Lov om social service § 50, stk. 3).
- Ved underretning om overgreb skal der gennemføres en separat børnesamtale (Lov om social service § 155 a., stk. 2).
- Kommunens ansvar for at beskytte anbragte børn og unge mod overgreb samt kontakt, der er skadelig for barnets udvikling og trivsel under samvær (Lov om social service § 71, stk. 4).
- Børn har ret til en bisidder (Lov om social service § 48 a.).

2. Underretninger skal vurderes inden for 24 timer, og opfølgningen på underretninger skal styrkes

- Kommunen skal foretage central registrering af alle underretninger og skal inden for 24 timer vurdere, om der er behov for at iværksætte akutte foranstaltninger over for barnet eller den unge (Lov om social service § 155).
- Kommunen skal orientere fagpersoner, der underretter, om hvorvidt underretningen har ført til iværksættelse af en undersøgelse eller foranstaltninger (Lov om social service § 155 b., stk. 2).
- Ved en ny underretning om et barn, hvor kommunen allerede har iværksat en foranstaltning, skal kommunen genvurdere sagen (Lov om social service § 155 a.).
- Underretningspligten omfatter også ulovligt skolefravær (Lov om social service § 153, stk. 1).

3. Mistrivsel og overgreb skal opdages og håndteres tidligt

- Kommunen skal have et skriftligt beredskab for forebyggelse, tidlig opsporing og behandling af sager om overgreb mod børn og unge, der bl.a. beskriver samarbejdet med de nye børnehuse. Beredskabet skal vedtages politisk, offentliggøres og revideres med maksimalt fire års intervaller (Lov om social service § 19, stk. 5).
- Kommunerne i regionen skal oprette et børnehus i regionen til undersøgelse af et barns forhold, når barnet har været udsat for overgreb – eller ved mistanke herom (Lov om social service § 50 a.).
- Kommunen skal benytte børnehuset som led i den børnefaglige undersøgelse, hvis der er viden eller mistanke om, at et barn har været udsat for overgreb, og når politi eller sundhedsmyndigheder er involveret i sagen (Lov om social service § 50 b.).
- Under behandlingen af en sag, hvor et børnehus benyttes, må bl.a. de kommunale myndigheder, politiet, sundhedsmyndigheder og personalet i børnehuset udveksle oplysninger mellem politi, børnehus og sundhedsmyndigheder i disse sager (Lov om social service § 50 c.).

4. Der skal sættes fokus på den forebyggende og tværfaglige indsats

- Kommunen må udveksle nødvendige, følsomme personoplysninger med politiet og anklagemyndigheden, hvis udvekslinger anses for nødvendig som led i forebyggelsen af overgreb mod børn og unge (Lov om social service § 49 b.)

Definitioner og begreber

Seksualitet og især børns seksualitet opfattes og beskrives på mangfoldige måder afhængig af bl.a. hvilken udviklingspsykologisk teori og forståelsesramme, man vælger.

Det hører i dag til den almindelige opfattelse, at børn har en form for seksualitet og at selv helt små børn kan opleve seksuel opstemthed. Hos drengespædbørn ses fx. erektion, og små børn (2-3 års alderen) oplever nydelse ved berøring af egne kønsorganer.

Viden om børns normale seksuelle udvikling og seksualitet er vigtig som udgangspunkt for vurdering af, hvornår der er tale om seksualiseret, dvs. ikke normal/afvigende seksuel adfærd.

Seksuelt overgreb og seksuelt misbrug er forskellige udtryk for enhver form for seksuel krænkelse.

I juridisk sprogbrug skelnes mellem incest og andre seksuelle overgreb. Seksuelle overgreb indbefatter samleje, anden kønslig omgængelse end samleje og blufærdighedskrænkelse i strafferetlig forstand.

Definition af seksuelle overgreb:

Seksuelle overgreb mod børn er karakteriseret ved følgende:

- Den voksne udnytter barnets tillid.
- Det seksuelle overgreb krænker barnets integritet.
- Det er en handling, som barnet ikke kan forstå eller misforstår, og som barnet ikke er modent til at give samtykke til.
- Det seksuelle overgreb er udtryk for den voksnes behov og på den voksnes betingelser, eller et udtryk for børn og unge, der udsætter andre børn og unge for seksuelt grænseoverskridende adfærd.
- Det er en handling, som overskrider samfundets lovgivning og den almindelige moral.

Definition af vold:

„Vold er en handling eller trussel, der – uanset formålet – er egnet til eller skader en anden persons integritet, eller som skræmmer, smerter eller skader personen. Volden kan have samme effekt på andre personer, der overværer eller overhører handlingen. Volden kan være en bevidst handling eller en handling, der sker i affekt.“

„Uanset typen af vold, der begås mod et barn, så er der tale om en adfærd fra forældrene eller andre omsorgsgivere, som er ødelæggende for eller forhindrer udviklingen af et positivt selv billede hos barnet. Enhver form for vold bringer barnets udvikling og sundhed i fare. Vold er udtryk for, at barnet ikke frivilligt indgår i den handling, der begås mod barnet.“

Reaktioner hos børn udsat for vold eller seksuelt overgreb

Der findes ikke helt entydige signaler for, at barnet mistrives på grund af vold, seksuelle overgreb og anden form for omsorgssvigt, men kun en række signaler på, at barnet mistrives. Årsagerne til symptomerne kan være alvorlige sociale belastninger, men kan også skyldes andre ting, som f.eks. sygdom eller dødsfald i den nærmeste familie, skilsmisse, forældres misbrug af alkohol, stoffer o.s.v.

Tegn og signaler er ofte afhængig af barnets alder. Hos de helt små børn ses ofte en generel dårlig trivsel og forsinket udvikling. Dette kan bl.a. vise sig ved kontaktbesvær, hvor den voksne slet ikke kan eller har vanskeligt ved at få øjenkontakt med barnet. Nogle kan reagere med apati over for omgivelserne, og andre med hyperaktiv adfærd og aggression.

Hos de lidt større børn ses der ofte også sociale problemer i samspil med andre børn, hyperaktivitet og forsinket udvikling. Disse børn har ofte også et lavt selvværd og ringe tillid til egen formåen. For skolebørnene ses også koncentrationsbesvær og faglige og indlæringsmæssige vanskeligheder, dropoutproblemer, kriminalitet, misbrugsproblemer m.v.

Der findes heller ikke entydige signaler for, om barnet har været udsat for et seksuelt overgreb. Men barnet kan med sin adfærd "fortælle", at det mistrives – og en af årsagerne hertil kan være seksuelt misbrug.

Omvendt er det ikke nødvendigvis enkelt for andre at gennemskue en adfærd, der indikerer, at barnet har været udsat for et eller flere seksuelle overgreb. Børn er forskellige og udtrykker sig forskelligt. Nogle er mere direkte end andre, men de vil alle være præget af det, de har været udsat for.

Nogle børn, der har været udsat for seksuelle overgreb, fortæller det til en voksen, de har tillid til. Her er det vigtigt at tro på barnets udtalelser. Men ofte fortæller børnene det indirekte og antydningvist. Mange børn vælger dog at tie helt om overgrebene, og man skal derfor kende de signaler, man bør reagere på.

Nogle eksempler på børns signaler:

Børn 0-6 år

Fysiske tegn på seksuelle overgreb:

- vækstkurve unormal
- unaturlig rødmen omkring mundvige/ skedeåbning/ endetarm samt blødning herfra
- flænger og rifter ved mundvige/ skedeåbning og endetarm
- opsvulmethed /udflåd/kønssygdomme
- forskellige somatiske lidelser, hovedpine, mavesmerter, underlivssmerter/smerter ved afføring

Psykiske tegn på seksuelle overgreb:

- depression
- apati
- reagerer ikke på opfordring til kontakt
- reagerer med angst og voldsomme skrigeture

Børn og unge

Social adfærd hos børn og unge, der kan være udsat for vold eller seksuelle overgreb:

- unormale reaktioner i socialt samvær
- for alderen uventede seksuelle ytringer og handlinger (avancerede lege, udfordrer eller tvinger andre til seksuelle lege)
- angst for berøring, øjenkontakt
- flirt i omgangen med voksne
- mange forsømmelser fra skole eller institution
- indlæringsproblemer
- koncentrationsproblemer
- tavshed og overdreven træthed
- udadrettet, destruktiv og/eller seksualiserende adfærd
- vil ikke bade sammen med andre
- spiseproblemer
- udfordrende tøjstil, seksualiserende

Handleguide

**for skole, daginstitution, sundhedspleje mv. der ikke
udøver myndighed**

Tjekliste ved mistanke om vold og seksuelle overgreb

Denne tjekliste henvender sig til dig, der er ansat i dag- eller døgntilbud for børn og unge, og som har mistanke om, at der er begået seksuelle overgreb eller fysisk/psykisk mishandling mod et barn eller en ung under 18 år.

- Drøft og vurder sammen med din leder tyngden af den viden, du har fået (se beskrivelse i følgende afsnit).
- Er der fortsat mistanke om vold eller seksuelle overgreb, kontakter du eller din leder Frontteamet i Børn- og Ungerådgivningen, Center for Børn, Unge og Familier (se beskrivelse i følgende afsnit).
- Skriftlig underretning sendes til Børn og Ungerådgivningen (se beskrivelse i følgende afsnit).
- Hvis mistanken retter sig mod den ene eller begge forældre – så husk, at du ikke må drøfte sagen med forældrene (se beskrivelse i følgende afsnit).
- Eventuel politianmeldelse foretages af Frontteamet i samarbejde med Børnehus Sjælland.
- Du skal bevare fokus på barnet/den unge.
- HUSK du har Tavshedspligt

Tavshedspligt jf. Forvaltningsloven § 27 stk. 1 nr. 1

*”§ 27. Den, der virker inden for den offentlige forvaltning, har tavshedspligt, jf. straffelovens § 152 og §§ 152 c-152 f, med hensyn til oplysninger om
1) enkeltpersoners private, herunder økonomiske, forhold”*

Tolkning af tavshedspligt ved overgreb:

Som ansat har du tavshedspligt i forhold til den konkrete mistanke, men det er vigtigt at huske, at den skærpede underretningspligt, altid tilsidesætter tavshedspligten.

De ansatte må ikke indbyrdes diskutere eventuelle mistanker eller oplevelser. Dette skyldes, at politiet skal have mulighed for at foretage afhøringer, uden at der kan rejses mistanke om, at de ansatte eller forældrene har aftalt, hvordan de opfatter hændelsesforløbet.

Barnet må ikke afhøres af de ansatte. Dette skyldes, at politiet skal have mulighed for at foretage afhøringer af barnet, uden at det har været udsat for andres påvirkning. De ansatte må heller ikke videregive oplysninger til forældre, pressen eller andre.

Det er således ikke brud på tavshedspligten, når der er tale om at videregive oplysninger som følge af den skærpede underretningspligt til Børn og Ungerådgivningen.

1. Drøft sagen med din leder

Ved mistanke forstås her mere end blot bekymring.

Mistanke handler om, at barnet har været udsat for en seksuel grænseoverskridende adfærd fra en voksen eller fra et andet barn og kan formuleres fx på baggrund af en observation af barnet over tid, barnets eget udsagn om hændelser, der er fundet sted eller viden, man har erhvervet sig på anden vis.

Som medarbejder skal man snarrest muligt involvere sin nærmeste leder i sin observation og mistanke.

Det er vigtigt at nedskrive sine konkrete iagttagelser. Husk at datere de enkelte iagttagelser.

2. Tag kontakt til Frontteamet i Børn og Ungerådgivningen

Frontteamet yder hjælp til samarbejdspartnere ved mistanke om seksuelle overgreb og vold mod børn.

Frontteamet i Lejre er oprettet blandt andet med det formål at koordinere hjælp til børn udsat for seksuelle overgreb og vold. Frontteamet i Lejre Kommune samarbejder med Børnehus Sjælland og Midt- og Vestsjællands Politi.

Frontteamets formål:

- at koordinere i konkrete sager
- at opkvalificere det arbejde, der allerede foregår i kommunen og inden for politiet
- at samle specialviden på området
- at fungere som vidensbank med henblik på at yde rådgivning og vejledning til institutioner, skoler og ansatte i kommunen i anonyme og konkrete sager

3. Skriftlig underretning

Lov om Social Service § 153 stk. 1

"Personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv, skal underrette kommunalbestyrelsen, hvis de under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til eller grund til at antage,

- 1) at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte,*
- 2) at et barn umiddelbart efter fødslen kan få behov for særlig støtte på grund af de vordende forældres forhold,*
- 3) at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte på grund af barnets eller den unges ulovlige skolefravær eller undladelse af at opfylde undervisningspligten, eller*
- 4) at et barn eller en ung under 18 år har været udsat for overgreb."*

Tolkning af loven

Man er ikke fritaget for at gå videre med en evt. anmeldelse ved blot at informere den sociale myndighed.

Hvis medarbejderen er uenig i lederens eller den sociale myndigheds beslutning, så er det alligevel medarbejderens personlige/faglige ansvar at handle efter eget skøn.

HUSK: Det er vigtigt at vende dette dilemma med Frontteamet.

Dette skal du gøre

- Gå på www.lejre.dk
- Klik dig ind på "Familier, børn og unge"
- Klik på "fagpersoners underretningspligt"
- Her finder du "vejledning om underretning for fagpersoner" og "underretningskema for fagpersoner"
- Når skemaet udfyldes og sendes herfra sikres det, at den kommer i den digitale postkasse for underretninger.
- Har du en akut bekymring uden for kommunens åbningstid, der ikke kan afvente vurdering indenfor 24 timer, skal du kontakte døgnvagten gennem Politiet på 114.

Underretninger må IKKE sendes direkte til en rådgivers mail.

4. Hvis mistanke retter sig mod den ene eller begge forældre

- Må du **IKKE** informere eller involvere forældrene i din bekymring og underretning, da det kan skade efterforskningen
- Du kan få råd og vejledning om dette af Frontteamet i Børn- og Ungerådgivningen

Hvis mistanke retter sig mod en anden end forældrene

- En fremmed
- Et af barnet kendt voksen
- Et andet barn/ung

1. Overvej i hvilket omfang forældre skal inddrages og hvornår.

Drøft dine overvejelser med din nærmeste leder og kontakt evt. Frontteamet for sparring

3. Medtænk at foregribe rygtedannelse. Dvs. tidlig information af relevante forældre.

Drøft dine overvejelser med din nærmeste leder og kontakt evt. Frontteamet for sparring.

Når du underretter sættes følgende procedure i gang i Frontteamet

1. Underretningen vurderes inden for 24 timer efter den er modtaget.

2. Ved mistanke om overgreb, kontakter Frontteamet Børnehus Sjælland for rådgivning og planlægning af det videre forløb:

- Afdækning af, hvorvidt der skal ske politianmeldelse med det samme
- Vurdering af, hvornår der skal ske samtale med barnet (denne samtale skal finde sted senest 7 dage efter underretning og kan finde sted i skole eller daginstitution)
- Koordineringsmøde med Børnehus Sjælland

3. Du modtager som underretter kvittering for din underretning senest 6 dage efter underretningen er afsendt.

4. Du vil som udgangspunkt blive orienteret om, hvorvidt underretningen har affødt iværksættelse af undersøgelse eller foranstaltninger jf. Lov om Social Service § 155b stk. 2.

Her kan du finde mere viden:

Børnehus:

Læs [bekendtgørelsen](#) om børnehuse

<http://www.socialstyrelsen.dk/born-og-unge/overgreb/boernehuse/find-ditboernehuse/boernehuse-sjaelland>

Læs [vejledning om udveksling af oplysninger mellem kommuner, politiet og anklagemyndigheden samt i børnehuse](#) (pdf)

Overgrebspakken, Socialstyrelsen:

<http://socialstyrelsen.dk/born/overgreb>

Handleveje i forhold til grad af viden

Graden af viden vil have betydning for, hvordan man som fagperson skal agere, når man får kendskab til eller mistanke om overgreb mod børn og unge. Man kan her skelne mellem tre typer af viden.

1. grad: Bekymring

En bekymring er en diffus oplevelse af, at der er noget galt med et barn eller i dets familie. Her er ikke tale om, at man har konkret viden om en konkret handling begået af en bestemt person. Bekymringen alene bør derfor i første omgang føre til observation af barnet/den unge i en periode og evt. samtale med forældrene, med mindre bekymringen går på, om forældrene begår overgreb (fysisk, psykisk eller seksuelt) mod barnet/den unge.

Som medarbejder skal man drøfte sin bekymring med sin leder og aftale observation af barnet og evt. samtale med forældrene.

2. grad: Mistanke

Mistanke forstås som mere end blot en bekymring. Mistanken handler fx om, at barnet / den unge har været udsat for en seksuel grænseoverskridende adfærd eller fysisk eller psykisk voldelig handling fra enten en voksen eller et andet barn. Mistanken kan opstå på baggrund af en nærmere observation af barnet, barnets egne udsagn om hændelser, der har fundet sted, udsagn fra andre, eller oplysninger man har fået fra anden side.

Som medarbejder skal man drøfte sin mistanke med sin leder, og der skal udarbejdes en underretning. Der kan søges råd og vejledning hos kommunen.

3. grad: Viden

Konkret viden handler om de situationer, hvor et barn har været udsat for en konkret handling i form af overgreb fysisk, psykisk eller seksuelt, begået af en eller flere personer. Denne viden kan komme fra udsagn fra barnet selv, eller fra vidner eller fra tilståelse fra den person, som har udsat barnet eller den unge for overgreb.

Som medarbejder skal man drøfte sin viden med sin leder, og der skal udarbejdes en underretning.